

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

4 вересня 2008 року

№24 (2840)

Традиційне урочисте посвячення в першокурсники КПІ відбулося 29 серпня. Свято розпочалося під невеличким дощем, але він не затмарив піднесеного настрою першокурсників, їхніх батьків, викладачів та гостей, що заповнили площу Знань.

Лунають фанфари, на трибуні з'являються ректор КПІ академік НАН України М.З.Згуровський, проректори, почесні гості.

Під барабанний бій площею урочисто крокують барабанщиці з народного ансамблю «Водограй». Карбуючи крок, виходить військовий оркестр

СВЯТО ПЕРШОКУРСНИКІВ

ВІПІ, звучить марш «Січові козаки». Дівчата в національних костюмах вносять Державний прапор України. Під звуки Державного гімну прапор на шоглі піднімають студент 1-го курсу Інституту прикладного системного аналізу переможець Всеукраїнської олімпіади з фізики 2008 року Олексій Мухін та студентка першого курсу факультету соціології Оксана Галенко.

Кращим студентам, представникам різних факультетів, надано почесне право покласти квіти до установлених на території університету пам'ятників видатним ученим – В.Л.Кирпичову, С.О.Патону, І.І.Сікорському, С.П.Тимошенку, М.П.Кравчуку, С.О.Лебедеву, Д.І.Менделєєву, С.П.Корольову. Курсанти ВІПІ покладають квіти до пам'ят-

ника викладачам та студентам КПІ, які загинули у роки Великої Вітчизняної війни, захищаючи Радянську Батьківщину.

Ректор НТУУ «КПІ» академік М.З.Згуровський вітає першокурсників з правильним вибором вузу, зауваживши, що нинішній світ стоїть перед глобальними викликами. Щоб успішно вирішувати проблеми сучасності, студенти мають стати високоосвіченими та висококультурними людьми. Для цього потрібно докладати неабияких зусиль протягом усього періоду навчання.

Ведуча зачитує привітання голови Верховної Ради України Арсенія Яценюка. З привітаннями та теплими побажаннями до першокурсників звернувся заступник міністра освіти

вальс. Першокурсників вітали Королева КПІ та Містер КПІ.

Після урочистого запалення Вогню знань під оплески присутніх та студентський гімн «Гаудеамус» у виконанні Народної академічної хорової капели КПІ у небо злетіли кольорові кульки з написом «КПІ».

Опісля першокурсники розійшлися по своїх факультетах для отримання студентських квитків і заліковок. А вже ввечері, після концерту у Центрі культури та мистецтв, вони – тепер уже повноправні члени великої КПІшної родини – повернулись на площу Знань на святкову дискотеку і салют. Щасливого вам майбуття, юні друзі!

М.Таранова

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 День першокурсника

2 3 Доповідь ректора на сесії професорсько-викладацького складу

4 Ровесники КПІ

КПІ мистецький

Оголошення

Сесія професорсько-викладацького складу

На щорічну сесію професорсько-викладацького складу 28 серпня зібралися викладачі, співробітники, представники студентства НТУУ «КПІ», випускники Київської політехніки, люди, які шанують і люблять освіту та науку, культуру, представники дипкорпусу та ЗМІ.

Розпочав святкове засідання, присвячене 110-й річниці від дня заснування КПІ, доц. ММІ В.Іващенко: «Як подивлюсь, такі ми різні, та щось єднає нас в цім світі – у нас хороша альма-матер».

З доповіддю про минуле та сьогодення найбільшого технічного університету Європи – КПІ виступив ректор НТУУ «КПІ», академік НАН України М.З.Згуровський. Він зробив короткий екскурс в історію, охарак-

теризував будні, спрямував погляд у майбутнє (текст доповіді див. на стор. 2). Михайло Захарович щиро подякував усім тим, хто «вклав в учнів зерна науки, які дали буйні сходи та багатий урожай». Тому Київська політехніка продовжує «жити, рости і процвітати упродовж сотень років», як і пророкував їй перший ректор В.Кирпичов на відкритті інституту 110 років тому.

Привітати політехніків прийшли численні гості, зокрема, випускник КПІ В.А.Масол, двічі голова уряду України; генеральний конструктор АНТК ім. Антонова Д.С.Ківа; голова Комітету ВР з питань освіти і науки В.І.Полохало; випускник КПІ, народний артист СРСР А.Мокренко, голова Секції вихованців КПІ в

Польщі Януш Фукса та ін. (фрагменти їх виступів див. на стор. 3). Прозвучало також вітання від НАН України та її президента, випускника КПІ академіка Б.Є.Патона.

Із завмиранням серця переглянули учасники засідання відеоролик (з фрагментами кінохроніки) про звитяжну історію Київського політехнічного. Дехто навіть впізнав себе на кадрах, що швидко змінювались. У ході засідання також було нагороджено переможців щорічного університетського конкурсу на кращий підручник та навчальний посібник. Зокрема, першу премію отримали представники ТЕФ, другу – ММІ та ІФФ.

Інф. «КПІ»

Вітання

З нагоди 110-річчя Київської політехніки на ім'я ректора М.З.Згуровського надійшло поздоровлення від Надзвичайного і Повноваженого Посла Румунії в Україні Траяна Христя.

В ньому зокрема йдеться: нам дуже хотілося б бути сьогодні (28.08. – Ред.) тут, в одному з найстаріших і найпрестижніших закладів освіти і науки разом із представниками української науки, з майбутніми спеціалістами в галузі передових сучасних технологій.

110 років з моменту заснування ваш університет є помітним явищем в історії науки й освіти України. Багато викладачів і студентів КПІ були піонерами-творцями: вони винайшли та створили обладнання, устаткування та машини, які змінили життя людей.

Під час спілкування з викладачами та студентами НТУУ «КПІ» я відчував у них ентузіазм і самовідданість, які вони успадкували від своїх попередників. Основоположники університету реалізували сміливі ідеї, перетворили мрії в дійсність і привели до реальних змін у житті суспільства.

Ми приєднуємося до вітань інших гостей сьогоднішніх урочистостей і передаємо вам, пане ректор, та вашим співробітникам щирі побажання добра й високих досягнень, а студентам – засвоєння якомога більшої кількості знань, необхідних у майбутньому, а також усім здоров'я, успіхів у роботі та довгих років життя.

З ювілеєм вашого університету!

КПІ 110 РОКІВ: ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ ТА КРОКИ В МАЙБУТНЄ

Доповідь ректора НТУУ «КПІ» академіка НАН України М.З. Згуровського на сесії професорсько-викладацького складу 28 серпня 2008 року

Вельмишановні гості, викладачі, науковці, студенти, представники дипломатичного корпусу, дорогі колеги!

Дозвольте привітати вас із десятиріччям Київського політехнічного інституту та з сімнадцятою річницею проголошення незалежності України.

Сто десять років – це дуже короткий в історичному вимірі відрізок часу, але для КПІ це вже вік становлення і набуття власної ідентичності у світовій співдружності університетів. За свої 110 років він пройшов через три соціально-політичні устрої держави.

Перший етап, що припав на кінець XIX – початок XX століття, – це етап народження і формування Київського політехнічного інституту імені Імператора Олександра II як одного з провідних вищих технічних навчальних закладів Російської імперії.

Будучи створеним на потреби швидкого розвитку металургійної, машинобудівної, цукропереробної промисловості, залізничного транспорту, хімії та сільського господарства, КПІ одразу попав під опіку видатних учених та державних діячів того часу. За дорученням Імператора Миколи II, трьохма новоствореними політехніками (Санкт-Петербурзькою, Варшавською і Київською) опікувався міністр фінансів Росії Сергій Юлійович Вітте.

Персонально графом Вітте була сформована група вчених-засновників КПІ у складі Дмитра Івановича Менделєєва, Миколи Єгоровича Жуковського, Костянтина Аркадійовича Тимирязєва, Віктора Львовича Кирпичова та інших видатних науковців того часу. Закладаючи фундамент КПІ, вони вдало поєднали найкращі досягнення Санкт-Петербурзької академії наук і відомих європейських політехнічних шкіл: Паризької «Еколь політехнік», Аахенського, Віденського, Магдебурзького технічних університетів.

Завдяки цьому, основою вищої технічної освіти КПІ стало поєднання глибокої природничо-наукової, фундаментальної підготовки з фізики, математики, хімії із загальноінженерними дисциплінами, що викладалася виключно із застосуванням лабораторного, дослідницького обладнання та отриманням професійно-практичних навичок на виробництві й у наукових установах.

Першу об'єктивну оцінку якості підготовки інженерів у КПІ дав Дмитро Іванович Менделєєв як голова державної екзаменаційної комісії 1903 року. Тоді він сказав: «Маючи 35-річний досвід у справі дипломування у вищих навчальних закладах, я маю сміливість стверджувати, що такої загальної сукупності спеціальних робіт студентів, яку я бачив у першого випуску Київського політехнікуму, не можна зустріти у відомих мені університетах і технологічних інститутах».

Пізніше ця система освіти була репродукована лауреатом Нобелівської премії академіком Петром Леонідовичем Капицею при створенні Московського фізико-технічного інституту. Таку модель навчання називали фізико-технічною, її і сьогодні визнають як елітну вищу інженерну освіту.

Втілювали цю модель з моменту заснування КПІ видатні вчені, професори Б.Я. Букреєв, М.І. Коновалов, Л.В. Писаржевський, К.О. Зворікін, О.П. Котельников, О.О. Радіж, С.П. Тимошенко, С.В. Серенсен, М.Б. Делоньє, Є.О. Патон та інші. За особистим запрошенням ректора В.Л. Кирпичова обов'язкові заняття з малювання проводив видатний художник, академік Російської академії мистецтв Микола Пимоненко. Технічну бібліотеку КПІ формували і очолював відомий археолог і засновник музейної справи в Україні Микола Біляшівський. Ці видатні особистості створили фундамен-

тальні науково-педагогічні школи КПІ в машинобудуванні, хімії, металургійній промисловості, авіації, сільському господарстві. Вони сформували особливу атмосферу високої культури, інтелігентності і творчості.

Професори КПІ М.Б. Делоньє, В.Ф. Бобров, брати Іван і Андрій Касьяненки утворили в 1906 році Повітроплавну секцію при механічному відділенні КПІ. За кілька років її членами – студентами, викладачами та працівниками КПІ – було сконструйовано й побудовано понад 40 різних типів аеропланів, включаючи перший у світі вертоліт студента І.І. Сікорського у 1908 році. Фактично цей осередок авіації виконав роль першого на Півдні Російської імперії дослідницько-навчального центру авіаційного профілю. Недарма ж більшість авіаційних конструкторів світового рівня вийшли саме з нього.

Уславленими випускниками авіаційної та інших інженерних шкіл стали: піонер повітроплавання Ігор Сікорський, розробник авіаційних двигунів Олександр Мікулін, творець гідролітаків Дмитро Григорович, видатний матеріалознавець і металург Іван Бардін, будівничий перших гідроелектростанцій Олександр Вінтер та багато інших представників першої плеяди «золотих імен» Київської політехніки.

Віктор Львович Кирпичов у 1913 році сказав наступні слова: «Особливим щастям для інституту, особливою удачею, яка визначила його стрімкий розвиток, була можливість залучати до його складу видатних вчених, професорів різних спеціальностей, які стали щасливою хвилею людей, що віддали закладові всі свої сили і вклали в нього зерно науки, яке дало буйні сходи і багатий врожай».

Ці слова першого ректора стали пророчими для всієї наступної долі КПІ. В усі часи талановиті й віддані люди своїми досягненнями прославляли альма-матер і свою країну.

Другий етап розвитку КПІ, за іншого соціально-політичного устрою держави, припав на радянську добу. З цим етапом пов'язано безпрецедентне зростання масштабів інституту, «виращування» з його середовища тринадцять інших навчальних закладів, дев'яти інститутів Академії наук, двох заводів.

Протягом цього етапу випускники КПІ, його наукові підрозділи дали країні і світу цілу низку найбільш вагомих науково-технічних досягнень минулого сторіччя. Уже в 1918 році за указом Гетьмана Скоропадського в Україні створюється академія наук на основі провідних наукових шкіл Київського університету святого Володимира і КПІ. Одним з організаторів академії був завідувач кафедри опору матеріалів КПІ Степан Прокопович Тимошенко, який пізніше став, мабуть, найавторитетнішим ученим-механіком минулого століття.

У 1928 році професор КПІ Євген Оскарівич Патон вперше у світі застосував технологію електрозварювання до будівництва мостів, що згодом зробило її однією з основних технологій XX століття. Справу свого батька продовжив випускник КПІ 1941 року, видатний організатор науки, Борис Євгенович Патон. На основі здійсненого ним прориву в матеріалознавстві він розробив унікальні технології електрозварювання в космосі, під водою, технології зварювання живих тканин людини. Ось

уже 45 років Борис Євгенович Патон очолює Національну академію наук України. Символічно, що 2008 рік особливий не лише для КПІ. Він став 90-м ювілейним для Національної академії наук України і 80-м для славної долі технології електрозварювання.

Велика плеяда професорів та випускників КПІ стали відомими членами академії. Серед них Михайло Пилипович Кравчук – всесвітньо відомий математик, Володимир Олександрович Плотніков – видатний електрохімік, Георгій Степанович Писаренко – дослідник з теорії коливань та міцності матеріалів, Микола Олександрович Кільчевський – відомий учений у галузі теоретичної механіки, Іван Миронович Чиженко – лауреат Ленінської премії, дослідник у галузі теоретичних основ електротехніки, Віктор Іванович Трефілов – відомий матеріалознавець.

Випускник КПІ 1925 року, видатний радянський авіаконструктор Костянтин Калінін створив ціле покоління літаків довоєнного періоду, а його літак К-7, виконаний за аеродинамічною схемою «літаючого крила», на початку 30-х років минулого століття був найбільшим у світі і за своїми інженерними рішеннями на декілька десятиліть випередив час. Пізніше калінінська схема «літаючого крила» лягла в основу надзвучкової авіації.

Студенти КПІ середини двадцятих – початку тридцятих років Сергій Павлович Корольов і Володимир Михайлович Чоломов стали авторами, мабуть, найбільшого досягнення минулого століття – вони першими у світі підкорили космос: Сергій Корольов як генеральний конструктор космічної програми СРСР, Володимир Чоломов як розробник ракетних двигунів космічних кораблів «Восход» і «Восток».

Випускник КПІ 1928 року Бенціон Моїсейович Вул очолював програму Академії наук СРСР зі створення твердотільної електроніки і забезпечив вирішення цієї проблеми, що кардинально змінило подальший розвиток техніки і, зокрема, стало фундаментом майбутніх ЕОМ.

Розробником перших у світі систем протиракетної оборони, прообразу нинішніх систем ПРО, став двічі

Герой Соціалістичної Праці, випускник КПІ 1928 року Лев Веніамінович Люльєв. Це саме очолюване академіком Люльєвим КБ під Свердловськом стало учасником драматичних подій 1961 року, коли йому судилося припинити політ американського літака У-2 з льотчиком Пауерсом на борту.

Набагато випередило час розроблене випускником КПІ 1931 року Архипом Михайловичем Люльєвою нове покоління турбореактивних двигунів, яке і до сьогодні є основою сучасної авіації.

Цей список славетних імен Київських політехніків, які у XX сторіччі своїми досягненнями змінили світ, можна значно продовжити.

У роки Великої Вітчизняної війни КПІ поклав на вівтар Перемоги свої найкращі науково-технічні досягнення, свій кращий кадровий потенціал, життя багатьох своїх студентів і викладачів, пам'ять про яких зберігає постамент вічної слави у парку університету.

Відродження КПІ у повенні роки було пов'язано з самовідданою напруженою працею всього колективу інституту, в авангарді якого були фронтовики. Вони після закінчення війни повернулися до зруйнованої альма-матер. Це Алла Григорівна Бондар, Василь Миколайович Винославський, Василь Іванович Гнатовський, Антон Павлович Орнатський, Іван Миронович Чиженко та багато інших.

Швидкій відбудові, поверненню до атмосфери високої академічної культури й педагогічної майстерності повенний КПІ зобов'язаний його ректору – Олександрю Сергійовичу Плигуну, який тривалий час очолював інститут.

Бурхливим етапом комплексного розвитку КПІ були сімдесяті та вісімдесяті роки, коли ректором інституту був Григорій Іванович Денисенко. За цей час КПІ не лише потроїв свою матеріально-технічну базу, що відіграло вирішальну роль у його подальшому якісному розвитку, а й запровадив нові методичні та організаційні форми у навчальний процес, поєднав їх з науковою діяльністю, дав поштовх розвитку культури, спорту, мистецтва як основи гармонійного виховання майбутніх фахівців.

У ті часи КПІ входив до групи найавторитетніших вищих навчальних закладів Радянського Союзу, які здійснювали підготовку за власними навчальними планами з подовженням на півроку терміном навчання. Виконувалися важливі для країни наукові розробки, які у повенний період були відзначені двома Ленінськими преміями, 19-ма Державними преміями СРСР і 67-ма Державними преміями УРСР.

Випускники КПІ отримували направлення на роботу в усі куточки колишньої величезної країни – від Прибалтики до Далекого Сходу, від Півночі до Середньоазійських республік. Щороку сотні іноземних громадян поверталися до своїх країн з дипломами КПІ. Серед них два майбутні міністри Китаю: міністр цивільної авіації Лю Цзянь Фен і міністр машинобудування Ху Гуанпоань, Посол Угорщини в Україні Янош Кішфалві, засновник польської школи фізичної хімії, міністр освіти Польщі Войцех Свентославський, член Польської академії наук, проректор політехніки з Зеленої Гури Юзеф Корбіч, засновник і генеральний директор славновісного КамАЗу Микола Бех і бага-

то-багато інших відомих випускників інституту в різних куточках світу.

У ті часи з лав КПІ вийшла блискачка плеяди видатних особистостей – учених, творців нової техніки, митців, спортсменів, державних діячів. Серед них композитор Микола Дремлюга, народний артист СРСР і багаторічний художній керівник Національної опери Анатолій Мокренко, олімпійські чемпіони Лариса Латиніна і Юрій Тітов, видатний футболіст і тренер Валерій Лобановський, керівник уряду України за часів СРСР і за часів незалежної України Віталій Масол і багато інших обдарованих людей.

Третій етап розвитку університету розпочався із завершальної фази існування Радянського Союзу, відомої як «перебудова», і продовжується до теперішнього часу протягом 17 років незалежності України.

Перехід від централізованої економіки до ринкової, суттєве переформатування її структури у нових політичних кордонах, кардинальна зміна принципів взаємодії з зовнішнім світом вимагали глибокого переосмислення фундаментальних засад та ролі вищої школи.

Прийнявши цей виклик, КПІ напрацював нову концепцію свого подальшого розвитку. Вона полягала в його трансформації від моделі великого політехнічного інституту, що був жорстко вмонтований у централізовану економіку колишнього СРСР і здійснював навчально-наукову роботу за вузько-орієнтованими спеціальностями, до моделі технічного університету з універсальною, широко-орієнтованою підготовкою відповідно до нових потреб суспільства і нових глобальних викликів.

Демократизація інститутського життя, демократизація управління та впровадження самоуправління – головні принципи діяльності КПІ на цьому етапі, закладені першим демократично обраним ректором Петром Михайловичем Таланчуком.

Універсальна навчання та наукових досліджень вимагала поєднання та гармонізації фундаментально-природничої, інженерно-технічної, економічної та гуманітарної складових підготовки фахівців нового покоління. Відповідно до цього було створено 10 нових факультетів, 9 навчально-наукових та 13 науководослідних інститутів, відкрито понад 100 нових спеціальностей і спеціалізацій.

За цей період контингент студентів у КПІ збільшився на 12 тисяч і перевищив 40-тисячний рубіж, а разом з викладачами, науковцями, співробітниками родина київських політехніків нині складає 50-тисячний колектив носіїв передових знань нашого суспільства.

На цьому етапі для КПІ стало принципово важливим використовувати енергію та ініціативи кожного викладача, співробітника, студента. З цією метою крок за кроком удосконалювався механізм підняття ролі трудових колективів підрозділів у напрацьованні й прийнятті найважливіших рішень стосовно поточної життя і стратегії розвитку університету.

Особливої ваги для київських політехніків набули демократичні принципи організації студентського життя. Наші профспілки та студмістечку вже понад 100 років. Вони разом із сучасними органами студентського самоврядування зарекомендували себе як школа набуття управлінського досвіду, школа самоствердження майбутніх будівничих нашої країни.

Одним із вирішальних чинників діяльності КПІ на всіх етапах був і залишається його кадровий потенціал. На основі консолідованих джерел фінансування було вибудовано стійку систему оплати праці професорсько-викладацького складу і співробітників університету, системно стимулювання їх наукової роботи, професійного вдосконалення і соціального захисту.

Вирішуючи нові завдання, які поставали перед суспільством, КПІ створював у своїй структурі інституції загальнодержавного масштабу. Ними стали:

– перший в Україні Державний політехнічний музей, у якого нині також скромна ювілейна дата. Йому 10 років. Увесь цей час він відроджує і зберігає славні здобутки вітчизняних наукових та інженерних шкіл і щороку надихає ними десятки тисяч школярів України, які проходять через його експозиції;

– технологічний і науковий парки «Київська політехніка», які стали першими в країні університетськими інноваційними середовищами;

– видавничо-поліграфічний комплекс «Політехніка», який став одним із найавторитетніших у країні центрів з видання навчально-наукової технічної літератури;

– Український інститут інформаційних технологій в освіті, що став методологічним центром дистанційного навчання в країні та головним навчальним підрозділом для підвищення кваліфікації викладачів КПІ;

– національна освітньо-наукова інформаційна мережа УРАН, яка інтегрована в європейську мережу JEANT 2 і своїми інформаційними ресурсами забезпечує провідні університети й наукові центри держави;

– низка міжнародних організацій, що діють у структурі університету, таких як Світовий центр даних, Українсько-японський і Українсько-польський центри, навчальні центри компаній «Діско», «Інтел» і багато інших, які здійснюють практичну інтеграцію КПІ у світовий і європейський науковий і освітній простір;

– розгалужена мережа осередків культури, мистецтва, спорту, соціальних об'єктів, у яких отримує гармонійне виховання і розвиток своїх талантів студентська молодь.

Таким чином, нині КПІ – це більше ніж вищий навчальний заклад. Це великий навчально-науковий, методологічний центр держави, який бере на себе відповідальність за вирішення нових нестандартних проблем розвитку суспільства, це потужний міжнародний центр України, який через сучасну науку, освіту, культуру зміцнює її авторитет у світі, це найбільший молодіжний центр з підготовки будівничих нової країни, це ціле місто науки, освіти, виховання, в якому закладається фундамент майбутнього.

Виходячи з цієї місії і дивлячись у майбутнє крізь призму об'єктивних законів розвитку природи і суспільства, ми, київські політехніки, бачимо цілу низку нових глобальних викликів, які уже в найближчі десятиліття призведуть до зміни світового порядку і які безпосередньо торкнуться України.

Це глобальна енергетична криза, пов'язана зі зменшенням природних запасів органічних видів палив, що зобов'язує нас активно придбати до пошуку нових джерел енергії, включаючи розвиток нетрадиційних. Це зменшення доступу людей до чистої питної води (Україна забезпечена нею лише на 55%), що змушує нас активізувати розробки нових технологій її очищення. Це наростання глобальних хвороб: раку, серцево-судинних захворювань, СНІДу, туберкульозу, цереброваскулярної хвороби та інших. Сучасна медична інженерія має активно підключитися до вирішення цих проблем. Це помітні кліматичні зміни, викликані техногенним впливом людини на природу, видами вуглекислого газу, збільшенням озонного шару Землі. Зазначені проблеми мають об'єднати наших біологів, хіміків, фахівців з охорони навколишнього середовища, сталого розвитку. Це ціла низка глобальних викликів соціального характеру: наростаюча нерівність між людьми, наростаюча корупція, демографічні зміни, тероризм, злочинність та інші. Наші суспільствознавці спільно з природничиками мають зосередитися на вирішенні цих проблем.

Усього авторитетні міжнародні організації, такі як ООН, Світова організація охорони здоров'я, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) та інші виділяють до 10 глобальних загроз, які стали реальними для людства в першій половині ХХІ століття. Ці загрози передбачили ще в минулому сторіччі видатні російські вчені Володимир Іванович Вернадський та Микита Миколайович Моїсєєв. Незалежно один від одного вони висловили думку, що якщо світове співтовариство не змінить парадигму свого споживачького існування і не об'єднається для вирішення зазначених проблем, то вже в середині цього століття його існування буде суттєво ускладнене.

Ці реалії змушують нас, як навчально-науковий центр країни, випереджаючи час, працювати над новими підходами до підготовки людей з новим мисленням, які будуть спроможні ці виклики подолати.

Такими новими підходами мають стати:

1. Визначення групи пріоритетних напрямів, за якими КПІ на комплексній, міждисциплінарній основі має організувати підготовку кадрів, виконання наукових досліджень і вирішення практичних проблем суспільства. В межах кожного з цих напрямів мають бути сконцентровані зусилля всіх діючих нині нау-

ково-педагогічних шкіл університету, підсилені зв'язки між ними, організована ефективна координація і взаємодія з метою вирішення великомасштабних проблем на довгостроковій основі.

2. Після створення законом України наукового парку «Київська політехніка», КПІ першим у державі отримав статус дослідницького університету. Цей статус передбачає таку модель, коли передова освіта, конкурентоспроможна наука та інновації стають невід'ємними компонентами діяльності університету. Коли навколо КПІ на базі наукового парку має сформуватися інтелектуально наповнене інноваційне середовище, в якому співпрацювали б високотехнологічні компанії, наукові й навчальні підрозділи університету, інвестиційні й венчурні фонди, бізнес-структури. Але ми розуміємо, що статус дослідницького університету наданий нам поки що де-юре. Щоб стати ним за кращими світовими зразками, нам належить ще виконати велику і напружену роботу відповідно до програми «КПІ на шляху до дослідницького університету».

3. Трансформуючись до цієї моделі діяльності, ми маємо суттєво підсилити фундаментальність навчання, що розуміється як нерозривний зв'язок вищої освіти з фундаментальною наукою. Саме ця фундаментальність освіти свого часу забезпечила світове лідерство розробок наших колишніх студентів Ігоря Сікорського, Костянтина Калініна, Архипа Люльки, Сергія Корольова, Бенціона Вула, Льва Люльєва і багатьох інших. Саме з нею пов'язані численні перемоги наших нинішніх студентів на світових олімпіадах з математики і програмування. Саме фундаментальність освіти – причина того, що наші випускники так високо цінуються на світовому ринку праці, що багато закордонних компаній буквально «полюють за їхніми головами». А вже результати фундаментальних досліджень, після наведення їх до практичного застосування, як правило, багаторазово перевищують результати прикладних робіт як за підсумковою економічною ефективністю, так і за соціальною значущістю. За оцінками фахівців, наприклад, відкриття Фарадея й Максвелла окупили витрати всіх країн на фундаментальну науку на кілька століть наперед. Не випадково, що саме відсторонення науки і освіти від вирішення ключових проблем суспільства призвело до суттєвого послаблення економіки й обороноздатності незалежної України.

4. Підвищення якості підготовки фахівців та якості виконання наукових досліджень стає критично важливим завданням на сучасному етапі. Зрозуміло, що зробити це стає можливим за рахунок одночасного покращення якості контингенту студентів, підвищення професійних кондицій викладачів, впровадження сучасних навчальних планів та прогресивних технологій навчання, розвитку навчально-лабораторної бази, глибокої інтеграції навчального, наукового та інноваційного процесів. У комплексній програмі розвитку нашого університету, зокрема, передбачено стимулювання більш високих форм роботи викладачів і науковців, таких як пріоритетна підготовка магістрів, кандидатів та докторів наук, підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів для народного господарства, досягнення високої результативності наукових досліджень та інновацій.

5. Виконання наведених вище завдань стає можливим за однієї умови: ми маємо готувати людей з новим глобальним мисленням, з високими людськими цінностями, справжніх патріотів нашої країни.

Шановні друзі! КПІ прожив 110 років, він сучасник трьох століть – ХІХ, ХХ і ХХІ, і в кожному з них він був передовим вищим технічним навчальним закладом. Сьогодні на плечах київських політехніків відповідальність високого авторитету, набутого нашими попередниками, і зобов'язання цей авторитет примножити на новому етапі розвитку КПІ.

Нашому університету завжди була притаманна роль лідера у розробці й реалізації масштабних планів та завдань. Запорукою цього є наша славетна історія, традиції політехніків, натхненна праця викладачів, науковців, талановита, активна молодь.

Пророчі слова першого ректора КПІ Віктора Львовича Кирличова, висловлені ним майже 110 років тому, з побажанням альма-матер «жити, рости, міцніти, процвітати сотні і тисячі років...» збуваються.

КПІ росте і процвітає, ми впевнені, що таким він буде і надалі.

Вітаю вас, шановні колеги, з ювілеєм нашого університету, з початком нового навчального року. Щастя вам, міцного здоров'я, натхнення і успіхів у роботі. Нехай виповняться всі ваші задуми і сподівання.

Нехай і далі розквітає КПІ!

Щиро дякую!

3 днем народження, КПІ! Нас вітають

В.А.Масол, випускник КПІ, екс-голова уряду України

Уже в третьому столітті живе й процвітає молодий і завзятий Київський політехнічний. Я завжди пам'ятаю своїх наставників, яких зустрів тут. О.С.Плигунов, ректор КПІ в 1955-71 рр., дав мені путівку в життя. Саме за його порадою і з його благословення після закінчення інституту пішов я працювати на Новокраматорський трубний завод, де пройшов справжню школу життя, набув фахового досвіду, адже виробництво – то серйозна кухня кадрів. Я широким усмі, хто навчає студентів – хто готував, готує і буде готувати

професійні кадри для нашої країни та зарубіжжя. Адже диплом КПІ відомий і шанований у світі.

Хочу побажати студентам успішно закінчити навчання, знайти роботу до душі й на решті перетворити нашу Україну в країну виробників, продукція якої успішно б конкурувала з найкращими світовими виробами. Бажаю, щоб усі випускники КПІ, як і я, пишались честю називатися вихованцем цього славного і шанованого університету. Пам'ятайте, на рідній землі жити завжди краще. Мені приємно за ту роботу, яку залишив по собі, за участь у розбудові КПІ. Бажаю, щоб усім політех-

нікам було радісно на душі за справу рук своїх, щоб ми усі пишались, що навчалися і працювали в КПІ.

У створенні сімейства АНів – величезна заслуга випускників Київської політехніки. Ми з радістю приймаємо вихованців КПІ на практику чи на роботу. У нас є гарні перспективи й цікаві завдання. Не варто шукати щастя за морями, давайте створювати нову вітчизняну техніку нам на гордість, іншим на заздрість. Давайте разом розбудувати нашу країну.

Дозвольте побажати здоров'я усім викладачам і студентам, довголіття і творчих успіхів.

Д.С.Ківа, генеральний конструктор АНТК ім. Антонова

КПІ без перебільшення можна назвати інститутом світової цивілізації. Тут закладалися основи світової авіації й космонавтики. Вихованці Київського політехнічного І.Сікорський, С.Корольов, А.Люлька та багато інших відомих учених стали творцями авіаційної й космічної техніки, яка змінила обличчя світу. Ці люди роблять честь не лише Київському політехнічному інституту й Україні, а всій нашій цивілізації.

В.І.Полохало, голова Комітету ВР з питань освіти і науки

Без сумніву, Київська політехніка є візитівкою нашої столиці, нашого міністерства, скарбницею кращих надбань технічної освіти і науки України. Тут впроваджено і творчо розвиваються кращі світові системи технічної освіти. Навчальні курси викладаються високопрофесійно, з урахуванням останніх досягнень науки і техніки. Та й студенти долучаються до наукових досліджень ще зі студентської лави. Саме в НТУУ «КПІ» закладається конкурентоспромож-

ність нашої економіки не на вербальному рівні, а на рівні інноваційних корисних моделей.

Можна по пальцях перерахувати вітчизняні університети (і серед них КПІ займає чільне місце) з такою славною і багатогранною історією, які зберегли і примножують свої надбання. Це дає впевненість, що Україна не опиниться на задвірках міжнародних інноваційних проектів, а стане повноправним учасником європейського розвитку.

КПІ – гордість вітчизняної науки і освіти, вітаю всіх співробітників та студентів НТУУ «КПІ» зі 110-річчям їх славної альма-матер. Хай плани будуть

амбітними, а їх втілення – реальним.

Анатолій Мокренко, випускник КПІ, народний артист СРСР

Я прийшов у КПІ 57 років тому, але й досі почуваю себе тут молодим. На все життя запам'ятав зустріч з академіком Іваненком, яка проходила у великій хімічній. Він тоді побажав нам – першокурсникам не лише протирати штани на партах за наукою, але й узяти ті культурні надбання, що накопичені в столиці. Так склалося, що своє життя я присвятив сцені, хоча після закінчення КПІ певний час працював за інженерним фахом. Вважаю, що кожен повинен займатися своєю роботою.

Згадую студентські роки. Хорова капела тоді користувалася величезною популярністю. Співали тільки відмінники. Заняття проходили дуже цікаво, іноді послухати наші співи заходив рек-

тор О.С.Плигунов. Він скромно всидався на лаві у куточку, але його присутність ще більше надихала. У своїх опублікованих та записаних спогадах я завжди з вдячністю згадую КПІ, людей, яких тут зустрів, які допомогли мені сформуватися і визначитися у житті.

Тож бажаю нинішнім студентам, як колись побажали мені, набути в університеті не лише технічних чи економічних знань, а й насититися гуманітарно, взяти з собою в життя всі культурні скарби, які може дати столиця.

Хочу звернутися до ветеранів, моїх ровесників рядками із недавньої збірки «Знайти себе»:

*Ніби вчора пішли ми в розбурхану даль,
Де палають серця і гартується сталь,
Друже мій, не старій, не здавайся без бою,
У атаках розвій порох літ за собою,
Почуттям молодим і завзяттям*

юнацьким

У атаках дзвени, ніби шабля козацька.

Януш Фукса, голова Секції вихованців КПІ в Польщі

Я закінчив КПІ 49 років тому. Нині очолюю організацію, яка об'єднує вихованців Київської політехніки. Ця організація була створена в 1922 р, а в 1957-му поновила свою роботу. Це єдине подібне товариство у Польщі. Ми вдячні КПІ за навчання, за підготовку професійних кадрів для нашої країни. Багато з них працювали чи працюють у Польщі на високих посадах. І хоча останніми роками наші ряди не поповнюються, сподіваємося, що польські студенти знову отримають знання в НТУУ «КПІ».

Багато викладачів і співробітників Київської політехніки

нагороджено почесними відзнаками польських організацій, які співпрацюють з Україною: товариства «Польща – Україна», Технічної організації Польщі, що об'єднує понад 30 фахових технічних організацій тощо. З нагоди нинішнього ювілею теж будуть вручені такі нагороди.

Ще раз хочу висловити слова подяки колишнім і нинішнім викладачам та співробітникам університету і побажати здоров'я, благополуччя, творчих досягнень та розширення міжнародних контактів.

*Підготувала Н.Вдовенко
Фото О.Супруна*

При створенні КПІ, 110 років тому, у ньому було чотири відділення – механічне, хімічне, інженерне та сільськогосподарське. З часом два останні були перетворені на самостійні вищі навчальні заклади. Сьогодні у складі КПІ є два підрозділи – Механіко-машинобудівний інститут (ММІ) та хіміко-технологічний факультет (ХТФ), що ведуть свою історію від механічного та хімічного відділень 1898 р. З їхніми керівниками зустрівся наш кореспондент і попросив коротко розповісти, як найстаріші факультети зустрічають ювілей.

Розповідає директор ММІ д.т.н., проф. М.І.Бобир:

Протягом всіх років мехмаш КПІ готував і готує висококваліфікованих конструкторів, технологів, тобто інженерів для наукоємного машинобудівного комплексу в широкому розумінні цього терміну.

Вихованець мехмашу – не лише інженер-механік, сьогодні він крім своєї спеціальності добре знає фізико-математичний цикл дисциплін. Це база, яка дозволяє швидко адаптуватися на виробництві – від електронної промисловості до авіаційного комплексу. А ще вони володіють економічними знаннями та іноземними мовами. ММІ має гарний кадровий потенціал – у нас працюють понад 40 докторів наук, професорів, близько сотні кандидатів наук, діє три фахові спеціалізовані докторські дисертації, активно працює орган сертифікації продукції машинобудування, який має ліцензію Держспоживстандарту України тощо. На базі ММІ діє вже багато років науково-методична комісія Міністерства освіти і науки України з

машинобудування та матеріалообробки.

Особливості прийому цього року – набір першокурсників відбувся за результатами зовнішнього тестування. Конкурс склався 1,3-1,4 особи на місце. Хоча у країнах Західної Європи та провідних російських вузів ця цифра сягає 3-3,5. Тобто, поки що в Україні не спостерігаємо зростання інтересу молоді до отримання перспективних інженерних спеціальностей.

У той же час мотивація до отримання якісних знань серйозно проявляється у студентів Спільного українсько-німецького факультету машинобудування. Перший його випуск засвідчив, що ці фахівці чітко знають, що працюватимуть за фахом, отримуватимуть задоволення і матеріальне, і моральне.

На цей факультет приходять цілеспрямовані молоді люди, які на високому рівні опанували німецьку мову. Дві третини з них отримують два дипломи магістрів: Магдебурзького університету (Німеччина) та НТУУ «КПІ».

На сьогодні машинобудування України знаходиться на перехідному етапі, коли великі заводи-монополісти, що мали потужну наукоємну складову, розпадаються на дрібні фірми, які задовольняють ринок потреб у продукції машинобудування (часто іноземною продукцією чи складеною з іноземних комплектуючих). Невеликі фірми

мають менше можливостей і коштів для наукових досліджень, і рівень вимог до фахівця трохи нижчий.

Нині затребувані інженери на рівні бакалаврської підготовки, які знають

ММІ та ХТФ – ровесники КПІ

основи конструювання, комплексне забезпечення конструкторської чи експлуатаційної підготовки, основи економіки, іноземну мову – але не конструктори чи технологи високотехнологічної продукції машинобудування.

Відомо, що рівень розвитку машинобудівного комплексу визначає ступінь розвитку країни на міжнародному рівні. Оскільки Україна має досить вагомий потенціал машинобудівної галузі, то наші фахівці завжди знаходять собі роботу.

ММІ, відзначаючи своє 110-річчя, може з впевненістю сказати, що він має хороше майбутнє, щоб і надалі готувати високопрофесійних фахівців міжнародного рівня для машинобудівного комплексу.

Розповідає декан ХТФ д.т.н. проф. І.М.Астрелін:

Наш факультет бере початок з хімічного відділення КПІ, на якому вперше в Україні і Російській імперії почали готувати не просто хіміків, а хіміків-технологів. За час існування факультету майже 1000 його випускників стали кандидатами наук, а біля 500 – докторами наук, що свідчить і про високий рівень підготовки випускників, і про плідне поєднання науки і освіти на факультеті. ХТФ дав життя трьом фа-

культетам КПІ – ІФФ, ІХФ, ФБТ, а також п'ятьом НДІ НАН України. Ми горді з того, що 35 років КПІ очолювали вихідці з ХТФ – М.І.Коновалов, В.Ф.Тимофєєв, К.Г.Дементєєв, О.С.Плигунов.

Черговий ювілей ХТФ зустрічає з солідною стійкою репутацією, вагомими здобутками у науці й освіті, з хорощим контингентом викладачів та студентів, повністю вирішуються питання працевлаштування на перспективу.

У цьому році конкурс склався 1,7 особи на місце. Хороші результати показали випускники відділення факультету довузівської підготовки, хоча, згідно з правилами прийому, зарахування відбувалося за результатами зовнішнього тестування.

ФДП на ХТФ існує 8 років, і за цей час ми могли переконалися у перевагах такої форми підготовки. Абітурієнти, які приходять до нас після ФДП, не тільки краще підготовлені до навчання з різних предметів, але й свідомо свого вибору професії. Вони краще вчаться, відсоток відрізняється під час навчання серед випускників ФДП набагато нижчий ніж в середньому по факультету. Вважаю, що система підготовки на ФДП себе добре зарекомендувала. Хотілося б, щоб ФДП працював і далі, незважаючи на зміну правил прийому. Слід також зауважити, що останніми роками, на жаль, помітно знизився рівень підготовки абітурієнтів з хімії, і навчання на ФДП дозволяє виправляти цей недолік.

І.М.Астрелін

Кожний рік на факультеті змінюються навчальні плани – відповідно до потреб економіки та пропозицій роботодавців. Наприклад, останніми роками все більшої гостроти набувають проблеми екології – контролю за станом навколишнього середовища, та його захисту від забруднення – і на ХТФ розробляються та впроваджуються нові навчальні курси. Наприклад, на кафедрі хімічної кібернетики спільно з науковцями ІПСА розроблено курс «Сталій розвиток держави», у тому числі на основі моніторингу хімічного та біологічного стану середовища, сьогодні включений до планів підготовки магістрів на всіх факультетах.

Слід зазначити, що останніми роками студенти все більше усвідомлюють, що їхнє майбутнє залежить від них самих. Студенти на 3-4 курсі починають більш відповідально ставитися до навчання. Ми сприяємо їм у цьому, проводячи зустрічі з випускниками останніх років, які на власному досвіді показують значення набутих в університеті знань та навиків для подальшої успішної роботи і кар'єри. Є й проблеми – із законодавчим закріпленням баз практики для студентів. Її доводиться організувати за домовленістю з керівниками підприємств. Необхідно, щоб напрямки проходження практики співпадали з тематикою дипломних робіт або проектів. Це найкраще реалізується у відділенні магістерської підготовки, яке ми маємо в Національній академії наук України, куди направляємо щорічно 10-15% студентів. Факультет розширює міжнародне співробітництво. Зокрема, зростає кількість студентів, які проходять стажування і включене навчання за кордоном, у Франції, Швейцарії, Італії.

На завершення хочу сказати, що 110 років для факультету, як і для університету – вік зрілості!

Записав В.Петренко

КПІ мистецький

Відкрив концерт «Марш КПІ», що вже багато років є музичним символом нашого університету. Його виконали спільно Ансамбль пісні і танцю Збройних Сил України (художній керівник та головний диригент заслужений діяч мистецтв України полковник Дмитро Антоноук) та Народна академічна хорова капела КПІ (керівник Руслан Бондар). Цей марш написав у 50-ті роки минулого століття Володимир Чубинський – тоді учасник хорової капели. А диригував зведеним хором і оркестром колишній хормейстер хорової капели КПІ Сергій Мальований.

Далі глядачі побачили прекрасний вальс у виконанні Ансамблю бального танцю співробітників НТУУ «КПІ» (керівник Сергій Стіренко), український народний танець «Козачок» та польський народний танець «Кра-

ков'як» у виконанні Народного ансамблю народного танцю «Політехнік» (керівник Марія Міцик), мініатюри у виконанні команди КВК «Політех» та естрадного театру аматорів «ЕТА», латиноамериканський танець «Джайв» у виконанні Народного ансамблю спортивного бального танцю «Стиль» (керівник Ірина Олєфіренко). Завідувач кафедри фізичної реабілітації доцент Юрій Попадюха виконав пісню «Кохана».

Народна капела бандуристів (керівник заслужений працівник культури України Вікторія Шевченко) виконала пісню «Лугом іду» та «Циганочка».

А у фіналі прозвучала «Пісня про Україну» (солісти: Світлана Токар та Юрій Попадюха; хореографія у виконанні Зразок ового дитячого ансамблю «Юність», керівник заслужений працівник культури України Микола Каплун).

Як повідомила нашому кореспонденту директор Центру культури та мистецтв НТУУ «КПІ» В.А.Руденко, на початку нового навчального року всі мистецькі колективи КПІ проводять набір нових учасників. Отже, студентів сьогодні запрошують: Народна академічна хорова капела; Народна капела бандуристів; Народний ансамбль народного танцю «Політехнік»; Народний ансамбль спортивного бального танцю «Стиль»; Ансамбль бального танцю співробітників КПІ; Студія вокального співу; Студія гри на гітарі; Ансамбль сучасного танцю «Хіп-хоп»; Ансамбль пісні і танцю; Тріо бандуристів.

Отже, приходьте до художніх колективів, творіть, радуйте своїм мистецтвом себе і колег!

*Інф. «КПІ»
Фото Я.Белової*

Наш університет має не тільки багаторічні навчальні і наукові здобутки. У Центрі культури та мистецтв НТУУ «КПІ» працює багато самодіяльних колективів, які 28 серпня продемонстрували свою майстерність учасникам урочистої сесії професорсько-викладацького складу.

• КОНКУРС • КОНКУРС •

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут»

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення посад завідувачів кафедр (доктор наук, професор):
– загальної та теоретичної фізики;
на заміщення посади професора кафедри (доктор наук, професор):
– технології поліграфічного виробництва, яка буде вакантною з 08 листопада 2008 року.

на заміщення вакантних посад доцента (доктор наук, кандидат наук, доцент), старших викладачів (кандидат наук), асистентів по інституту, факультетах, кафедрах:

Інститут енергозбереження та енергоменеджменту
Кафедра електромеханічного обладнання енергоємних виробництв ст. викладачів – 1

Фізико-математичний факультет
Кафедра диференціальних рівнянь доцентів – 1

Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра автоматизації та управління в технічних системах ст. викладачів – 1
Кафедра автоматизованих систем обробки інформації і управління ст. викладачів – 1

Інженерно-хімічний факультет
Кафедра автоматизації хімічних виробництв асистентів – 1

Термін подання документів – місяць від дня опублікування оголошення.
Адреса: 03056, Київ-56, проспект Перемоги, 37, відділ кадрів, кімната 114.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221

☎ гол. ред. 241-66-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й.БАКУН

Комп'ютерний набір
Л.М.КОТОВСЬКА

Коректор
О.А.КІПХЕВИЧ

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ«Атопол»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Позиція редакції не завжди збігається з авторською.